

Debat

102350

ARBEID TIL FLERE: Med bedre styring av offentlige budsjetter kan regjeringen skape nye arbeidsplasser uten å øke utgiftene. Det kan bl.a. skje ved mindre bruk av overtid, endringer i lønnsystemer, innstramminger i reisebudsjetter og gjennom å prioritere norske produkter ved innkjøp til offentlige etater, hevder innsenderen.

3/9-92 Bondevett og sysselsetting

DEBATT

Av Synnøve Fjellbakk Taftø, Storforshei

I tider da såkalte fagfolk stadig tar feil kan det kanskje være grobunn for en mer utstrakt bruk av det sunne norske bondevettet i politikken. En sysselsettingspolitikk basert på bondevett og sunn fornuft kan iallfall neppe medføre verre resultater enn Brundtland-regjeringens såkalte «tiltak», utarbeidet av en haug politiske rådgivere, som foruten et høyt lønnsnivå også har det til felles at de mangler erfaring fra den del av arbeidslivet som ligger utenfor politikken og byråkratets beskyttende korridorer.

Folk med praktisk sans ser umiddelbart at det nettopp innenfor regjeringens eget kjerneansvarsområde, forvaltning av offentlige budsjetter, kan skapes nye arbeidsplasser uten å øke utgiftene. La meg komme med noen eksempler:

1. Overtidsmisbruk er utbredt i offentlig forvaltning, og i enkelte etater er bruk av mer eller mindre «fast» overtid så utbredt at en rekke nye medarbeidere kunne ansettes uten tilleggsbevilgninger dersom overtidsarbeidet begrenses.

2. Det nye lønssystemet i staten med høye lederlønninger medfører færre ansatte innenfor uendrede bevilgningsrammer. Er det virkelig noen som tror at ledere i offentlig forvaltning blir dyktigere av å få høyere lønn? Den frekthet som demonstreres ved at offentlig ansatte ledere krever at underordnede skal vise moderasjon, mens de selv skal få store påslag for å gjøre akkurat like mye eller like lite som før, virker nedbrytende på moralen i forvaltningen, og etatene blir mindre effektive. Dersom det gamle lønssystemet gjeninnføres, kan ledige lønnsmidler brukes til å ansette nye medarbeidere.

3. Offentlige reisebudsjetter er nå nærmest astronomiske. Det reises uavlatelig, og helst til utlandet. Dette skaper økt forbruk og økt sysselsetting – i utlandet. En mer kritisk bruk av reisebevilgningene kunne medføre flere arbeidsplasser i vårt eget land. Er det eksempelvis nødvendig at Norge deltar med mammutdelegasjoner på konferanser og møter der vi bare er observatører? Behøver informasjonsmøter om EF og EØS nødvendigvis foregå i Brussel og Geneve? Står nytteverdien av stortingsrepresentanters månedslange opphold i New York under

FNs generalforsamling i forhold til kostnadene, eller kunne utbyttet vært større ved alternative opplæringsprogrammer – i Norge?

4. Internasjonale organisasjoner som driver multilateralt bistandssamarbeid utgjør et enormt sysselsettingspotensial. Uvisst av hvilken grunn ser det ut som om norske politikere er vel tilfreds med at andre industriland er enerådende på dette markedet. Som et eksempel kan nevnes at Tyskland, som bidrar til FN-systemet med omtrent samme årlige beløp som Norge, har opprettet en formidlingssentral for kontaktskaping mellom internasjonale organisasjoner og tysk næringsliv og ekspertmiljø. Formidlingssentralen har over 200 ansatte og kan på et øyeblikk gi relevant informasjon til både oppdragssøkere og oppdragsgivere. I Norge er det ingen instans som gir oppdatert informasjon til firmaer og enkeltpersoner som er interessert i ekspertoppdrag på det internasjonale bistandsmarkedet. Det finnes heller ingen norsk instans som driver løpende informasjonsformidling overfor de internasjonale organisasjonene på dette feltet. Det er lite å undres over at få oppdrag tilfaller Norge i dette markedet.

Også når det gjelder fast organiserte stillinger i de internasjonale organisasjonene er Norge underrepresentert. På dette feltet har Utenriksdepartementet et formelt ansvar, men ingen spor etter resultater.

5. Å kjøpe landets egne produkter er en merkesak for offentlige etater i land med solid økonomi. I land som Japan og Sveits er også den jevne forbruker påtagelig nasjonalbevisst i sine innkjøp. En undersøkelse av innkjøpsrutinene ved norske sykehus nylig viser derimot en fullstendig irrasjonell preferanse for utenlandske produkter. Samme mønster finnes i andre offentlige etater. Forklaringmodellene kan være mange, men den riktige forklaringen finnes neppe der hvor det kunne være nærliggende å lete, nemlig i området pris/kvalitet. Altfor lenge har vi i Norge lukket øynene for det faktum at det finnes en verdensomspennende korrupsjonskultur hvor alt er tillatt så lenge det kan skjules eller bortforklares. Avsløringene i Statoil er bare toppen av et isfjell som er rotfestet i en triksefiksementalitet der den enkelte ikke lenger greier å skille mellom riktig og galt fordi «alle» er med uten å stille spørsmål. Å få bukt med korrupsjonskulturen er det første, største og vanskeligste skrittet på veien mot en sunn økonomi basert på full sysselsetting.